

VALTU

Nr. 19

MAI

1989

KOLHOOSI JUHATUSE JA ÜHISKONDLIKE
ORGANISATSIOONIDE INFOLEHT

FARMITÖÖTAJATE PUHKEÕHTU VALTU KLUBIS.

KARJALASKEPÄEV MAJANDIS.

Valdur Jõgi fotod

LOOMAKASVATA- JATEL OLID PIDUPÄEVAD

Neljapäeval, 26. aprillil kogunesid Valtu klubis-
se majandi loomakasvatavad, et teha kokkuvõtteid
I kvartali töötulemustest, lõogastuda pingelistest
tööpäevadest ning et rõõmsal meelel minna vastu
karjamaaperioodile.

Avasõnad lausus majandi loomakasvatuseosakonna
juhataja Enn Saatus. Peazootehnik Alli Rungi au-
tasustas tublimaid hinnaliste kingitustega. Iga lüpsja
sai karjalaskepäevaks lilleõied, oma tänusõnad ütles
tublidele töötajatele esimees Tenno Teets.

Peale kehakinnitust kutsus kõiki tantsupõrandale
ansambel „Umptsa“. Hoogsad tantsulood, mängu-
juhi poolt organiseeritud võistlused ja mängud —
kõik see hoidis rahva pidevalt saalipõrandal. See-
pärast oldigi üllatunud kui teadustati, et tuleb lõpu-
lugu, sest kell oli märkamatuks tiksunud kaugele üle
südaöö. Ees aga ootas uus tööpäev.

Neljapäevasele peoõhtule jätkuks toimus lau-
päeval Valtu igakevadine tähtis sündmus — karja-
laskepäev. Loomad lasti välja Lau, Pajumäe, Kalda,
Pae ja Kumma farmis. Sabad selgas galopeerisid
mustavalgekirjud sarvilised farmiaedades ringi olles
joobunud värskest õhust. Farmitöötajad soovisid
üksteisele karjaõnne, pritsiti vett, kostis nalja ja
naeru. Rõõmu jätkus nii loomadele, kui nende
talitajatele.

TÖNIS KREUZ,
peavetarst

SOOVIME
ÕNNE!

IGA LANGEV LEHEKE
TOOB LÄHEMALE SÜGISE.
IGA MÖÖDUV AASTAKE
VIIB KAUGEMALE NOORUSE.

- 2.06. ERNA TOHT 35
- 7.06. EMMA TURU 65
- 13.06. VIRVE RADIKO 35
- 16.06. VELJO LINAMÄE 30
- 18.06. HALDUR PÖLLUMETS 75
- 19.06. EVE OTS 20
- 23.06. JAAN ANNI 25

ÕNNITLEME PERE JUURDE KASVU PUHUL

MAAILMAS PALJU SU TARVIS
UUT ON, JA IMELIST.
MAAILMAL VÄGA ON TARVIS
LAST SINUNIMELIST.
Leelo Tungal

- HELGI MERISALU,
tütar Marelle 13.04.
- MERLE SAMMEL,
poeg Rauno 30.03.
- MARJE LEMBER,
tütar Reelika 12.03.
- MARIS JÄÄGER ja
TÖNIS KREUZ,
poeg Joonas 14.03.

JUHATUS

● Kuulati juhatuses esimehe Tenno Teetsi ettekannet Maarahva Liidu loomise vajalikkusest. Teatavasti algatasid Raplamaa majandite esindajad „Maalehe“ vahendusel arutelu teemal „Kes kaitseb maad?“, mille käigus kasvas välja vajadus sellise organisatsiooni järele, kes kaitseks maarahva huve ja võtaks enda kanda ka põllumajanduse juhtimise ülesandeid senise ATK asemel.

Eestimaa Maapäev, kus asutatakse Eesti Maarahva Liit, toimub 7. mail Tartus, selle tarvis on välja töötatud EML põhikiri ja nagu rõhutas Tenno Teets, peab Maarahva Liidust saama partei nagu see oli varasematel aegadel. T. Teetsi küsimuse, kas moodustada eraldi selts Valtus ja Inglise, otsustati see esitada volinike koosolekule ja edasi rahvale.

● Viidi sisse parandused sisekorraeskirjades:

VOLINIKE KOOSOLEK

■ Raplamaa Maapäevale valiti majandit esindama 15 delegaati: Rein Haggi, Jaanus Laos, Elmo Allika, Lennart Lepikult, Aare Hindremäe, Anne Vaarpuu, Tenno Teets, Aimur Paik, Harri Smitt, Meelis Kask, Jaan Piirioja, Milvi Leinaru, Arvo Laurimaa, Laine Kõrtsini ja Tõnis Kreuz.

■ Elav arutelu tekkis talude seaduse projekti ümber. Projekt otsustati anda üldrahvalikule arutelule. Inimesed, kes soovivad endale talu käesoleval aastal, esitagu avaldus I. juuniks. Avaldusel tuleks märkida programm, mida ta soovib talus kasvatama hakata.

1. Tööaeg 8.00.—17.00. aastaringelt.
 2. Puhkus pikkusega 24 tööpäeva kõikidele töötajatele.
- Taluseaduse küsimuses kandis antud väljatöötamise töögrupi liige AARE LEINBERG ette seaduse projekti koos sisseviidud parandustega. Uudne moment oli projektis pakutud võimalus hakata harrastustalunikuks, jätkates samal ajal tööd majandis. Harrastustalu mõte seisneb selles, et inimesel, kellel pole veel talupidamise kogemusi, oleks võimalus hakata endale soetama talumajapidamises vajalikku tehnikat ja elada järk-järgult sisse taluniku ellu, saades samal ajal põhitöökohalt palka. Vaidlust tekitanud projekti otsustati tutvustada volinike koosolekul ning anda seejärel üldrahvalikule arutelule.
- Premeeriti infolehe aktiivsemaid kirjasatjaid Aino Kontkarit, Aare Hindremäed, Hannes Teetsi, Arnold Hannustit, Maie Ennit ja Leili Vahtmäed.

VEAPARANDUS

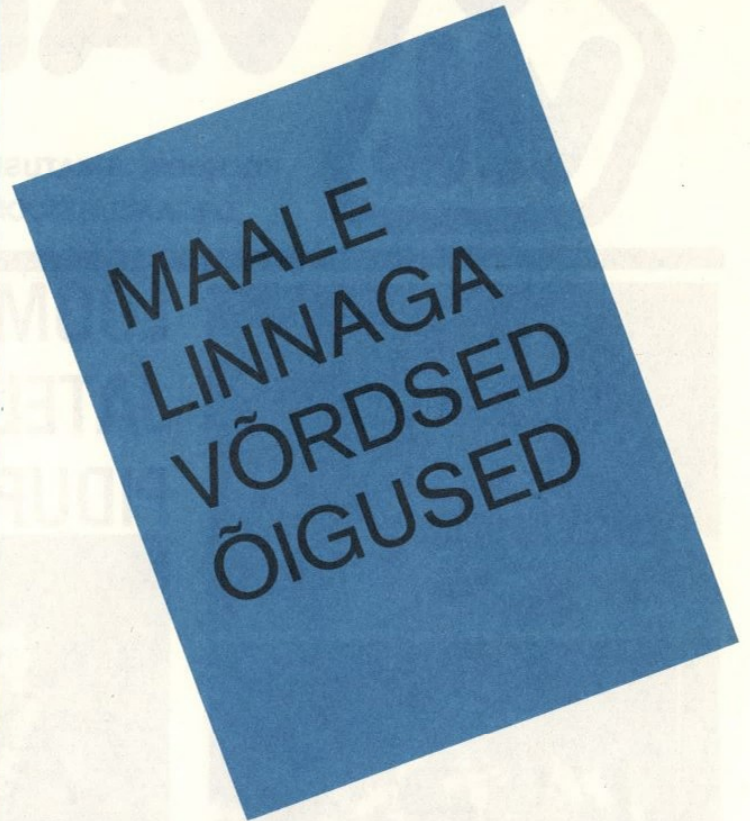
Infolehes nr. 18 rubriigis „Juhatus“ sattus esimesse löiku eksitav viga. Õige on — võtta kolhoosile kuuluvates korterites elavatelt üürnikelt elamispinna ülepinnalt üüri 3-kordselt, s.t. 30 kop. m²-lt. Üheotalistes korterites ülepinda ei arvestata.

■ Aktsiaseltsi moodustamisel on jõutud lõpuni esimese etapiga — kõik ühistamisaktid on ära hinnatud ja välja arvestatud kui palju kolhoos peaks maksma kolhoosi asutajaliikmetele või nende pärijatele. Praegu elavatele asutajaliikmetele ja surnud asutajaliikmete pärijatele, kes on jäänud Valtu kolhoosi oleks väljamakstav summa 105 000 rubla ja neile, kes on asunud mujale — 69 000 rubla. Augustis, mil loodetakse lõpetada kogu töö, on võimalus ühistamisaktide pealt saada summa välja võtta või jätta aktsiatena sisse, et selle pealt hakata protsente saama.

■ Rehabiliiteeritute varanduse taastamiseks on esitatud neli avaldust inimestelt, kelle majad on jäänud kolhoosile.

■ Tarmo Mett esitas ettepaneku luua majandi territooriumil oma Valtu vald.

Refereeris AARE HINDREMÄE

Ärkamine Eestimaal on endaga kaasa toonud rahva suure aktiivseerumise. Hulgaliselt on tekkinud mitmesuguseid liikumisi, liite ja seltsi. Käesoleva aasta algusest on ajakirjanduses ilmunud artikleid, kus on juttu olnud maarahva õiguste ja huvide kaitsest, vajadusest maarahva ühendamiseks Maarahvaliitu. Juba möödunud aastal tegid Raplamaa põllumehed alguse huvitavale arutelule „Kes kaitseb maad?“, mis veel praegugi jätkub „Maalehe“ veergudel.

Initsiatiivgruppide ja ajutiste eestseisuste pingutuste tulemusena on jõutud nii kaugele, et paljudes rajoonides on maarahvaseltsid piirkonniti loodud ja Maapäevad peetud ning kindlaks määratud Maarahvaliidu asutamise päev 7. mai Tartus.

Valtu mail arutati seltsi loomise küsimusi parteialgorganisatsiooni ja kolhoosi volinike koosolekutel, kus informatsiooni andis rajooni initsiatiivgrupi liige Tenno Teets. Koosolekutest osavõtjad toetasid maarahva ühendamise vajadust. Volinike koosolekul valiti ka 15 saadikut Raplamaa Maapäevale.

Raplamaa Maarahvaliidu asutamiskoosolek (Maapäev) toimus Raikküla kolhoosi klubis 29. aprillil. Osa võtsid ka meie majandist valitud saadikud Tenno Teets, Rein Haggi, Jaanus Laos, Elmo Allika, Aare Hindremäe, Lennart Lepikult, Meelis Kask, Milvi Leinaru, Laine Kõrtsini, Harri Smitt, Jaan Piirioja, Arvo Laurimaa ja allakirjutanu. Mõjuvatel põhjustel jäid eemale Anne Vaarpuu ja Tõnis Kreuz. Delegaate oli üle 150 kahekümne kaheksast töökollektiivist, peale selle küla-

lised rajooni juhtorganeist ja presist. Raikküla kolhoosi puhkpilli-orkestri helide saatel kanti sisse rahvuslipp. Koosolekut juhatas ja ka ajakohase sõnavõetuga esines rajooni initsiatiivgrupi liige Kaiu kolhoosi esimees Lembit Arro. Sõna võtsid veel kümme inimest, neist meeldejäävamalt Vessart Kaiust, Talviste Kohilast, Siitan Kehtnast, meie saadik Teets ja väga toredasti üks talunik Märjamaa kandist. Sõnavõtetud, vastu võetud programm ja deklaratsioon kutsuvad maarahvast ühinema, kardinaalsete vahenditega võitlema maarahva õiguste eest, parema tuleviku nimel. Maarahvaliit saab olema majanduslik-poliitiline organisatsioon, kuhu ühinevad nii talupojad, kolhoosija sovhooisitöötajad, haridus- ja meditsiinitöötajad, kaubandus- ja teenindustöötajad jne. Maarahvaliit omab oma põhikirja ja programmi, liikmed saavad liikmepileti.

Vabariiklikule Maapäevale valiti meie majandist Rein Haggi ja Tenno Teets, viimane ühtlasi ka rajooni esindajaks Eesti Maarahvaliidu eestseisusesse. Raplamaa Maarahvaliitu juhib volikogu, kus on esindajad kõigist maarahva seltsidest (meilt Teets ja Haggi). Eestseisuse (nn. maavanemad) moodustavad kuni järgmise Maapäevani sügisel Vessart, Soosalu, Oll, Mikomägi ja Valler.

Maapäev lõppes Raikküla meeskoori kontserdiga. Oli meeldejääv päev. Julgen arvata, et 29. aprill oli Raplamaa rahvale ajalooline päev, ning kutsun kõiki majandi piirkonna inimesi ühinema Maarahvaliidu seltsides.

AIMUR PAIK

TALU- JA AKTSIASELTSI MOODUSTAMISE PROJEKTIDEST

Meie põllumajandus on jõudnud teelahkmele. Tuleb valida õige teets. Kas pöörduda tagasi taludesse, jääda kolhoosi või astuda tundmatule rajale, mis viib aktsiaseltsi. Järelemõtlemiseks ja otsustamiseks on jäänud vähe aega, meid kiirustatakse edasi tormama, otsustama asju, mille kohta puuduvad veel üldistavad vabariiklikud seadused ja otsused. Tahtmatult tekib küsimus, kas meil valtulastel on õigus teha oma seadusi enne vabariikliku talurahvaseaduse väljaandmist? Ja kas meie volinikud suudavad olla õiglased ja erapooletud selliste otsuste langetamisel, sest volinikud on ju peaaegu kõik huvitatud kolhoosi maade jagamatuses (nad on sidunud oma tuleviku suurmajandiga).

Kui talu projekt esitatud kujul vastu võetakse (selles ei saa kahelda, see oleks loogika vastu), siis palun teha märkus: Valtu kolhoosi taluseadus tuleb koheselt kooskõlla viia väljaantavate vabariiklike seaduste ja rajooni juhtivate organite korraldustega. Kolhoosi põhikirja täienduste vastuvõtmisega saime piiramatud võimalused majanduslikuks tegevuseks.

Talude seadustega antakse rahvale võimalus maa tagasi saada või loobuda sellest AKTSIASELTSI KASUKS. Ühistatud varanduse ja tööpanuse kohta öeldakse, et sellest on moodustunud ühisomand, millest teatud osa on igapäev õigus pidada enda omaks. See on sõnademäng, millel minu arvates ei ole juriidiliselt mingit katet. Ühisomand jääb ikkagi ÜHISOMANDIKS ja ei ole mingit mõtet seda millekski muuks pidada. Sellist mõtlemist peetakse haigusnähuks.

Ahvatev on muidugi võlast lahti saada, eriti veel siis, kui väärtuste kasutamise eest on võimalus „üüri“ maksta kasumi olemasolu korral, (muidugi kui kolhoos kasumit saab).

1. Peaks olema ära märgitud, et tööpanuse dividendid ei tohiks jääda väiksemaks, kui staažitasu praeguses arvestuses.

2. Et hoida ära mängu „Surnud hingedega“, siis oleks ettepanek pärijata jäänud aktsiad anda rajooni lastefondi või talunike abistamiseks (selles väärtuses sularaha).

3. Aktsiate parandamise osas peaks juhinduma seadusandlusest. Kui väärtpaberit ei saa seaduslikus korras parandada, siis ei ole seda vaja trükkidagi ja seda seltsi luuagi. Etteõflikud üksikud vanurid hakkavad

sel juhul otsima eluseltsilisi või lapsendama kolhoosi liikmeid. Mõelge selle üle järele, kuidas pärijaid vormistada saaks. Üheks puuduseks on aktsiaseltsi projekti puhul see, et jäetakse muutmata majandi töökorraldus ja tegeldakse rahadega, mingeid uutmise nähtusi ei ilmne projektist. Ootasime infolehe kaudu selgitusi ja töestusi, aga aeg läheb ja vaikus püsib. Kas majandis rakendatakse ka rendi töövõttu? Mida kavatsetakse rentnike suhtes?

Talude moodustamisel peaks arvestama omandivormide sidumise võimalust. Kolhoosipererele peaks jääma võimalus töötada kolhoosis, ja pidada harrastustalu 2—3 ha. Eestlane ei ole maad ahnitsenud vaid võtnud nii palju kui ta harida jõuab. Olid vanasti külas saunikute aiamaad, käsitöölise ja õpetajate, raudteelaste ja metsavahtide väiketallud. Külades asuval pereelamutel on vaja kõrghaljastust tuule varjaks ja parem on kui kolhoosipõldu harides lausa ukseette ei sõideta.

Taluseaduse projekti lõpus lubatakse võtta 1 ha põllu- või parandatud rohumaad rendiga 100 rbl. aastas. Põllumajandusmaks on teatavasti 40 rbl ha. Kas rent ei ole liiga kõrge? Loomapidajad elavad enamus omas majas ja seega on nad majandi korterist ilma jäänud. Kas ei oleks õigem, senikaua kui ei maksta kolhoosi korteriüüri ja teenuseid tegelikuses arvestuslikus väärtuses, jätta see heinamaa üür põllumajandusmaksu tasemele?

Mõni sõna veel tööpanuse arvestamisest. Kas palk väljendab inimese panust kolhoosi majandusse? Kui mõni lesknaine kasvatas kolhoosi algaastail üles mitu tulevast kolhoosnikku ja tema tööpanus oli muidugi väiksem kui lasteta perekonnal, siis mida peaks arvestama? Kas töökäsi või palka?

Töötasu hinnetes on vigu ja tööorganiseerimise ei ole olnud alati õiglane, need puudused võimenduvad aktsiates.

Tuleks edaspidi suruda tööpäev teatud piiridesse ja tööde organiseerijatel anda ette kõrgeim ja madalaim palga piir, millesse tuleb mahutada palgad.

Head kaasalöömist arutelul.

VELLO EPLIK

□ FOTOMEENUTUS FARMITÖÖTAJATE EKSKURSIONIST SAAREMAALE.

Urmas Joakiti fotod

EHITUS 1989. AASTAL 1989

Kuna 1988. a. ehitusplaanide täitmisega tekkis meil tõsiseid raskusi ja arvestades reaalselt ehituslikku olukorda vabariigis on käesoleva aasta majanduslikul teel teostatavate ehitusmontaažtööde (EMT) plaani vähendatud 1 100 000 rublalt 1 013 000 rublale. Selle summa sees on nii uusehitus, kapitaalremont kui ka sanitaarremont. Uusehitust planeerime selliselt:

	EMT plaan 89. a. tuh. rbl.	Eksp. tähtaeg
1. Saun-võimla	120,0	juuni 90. a.
2. Inglise elektroodkatlamaja	12,0	märts 89. a.
3. Inglise noorloomalada rek. (heinaküün)	31,0	juuni 89. a.
4. Inglise ühepereelamu „Toomas“	5,0	märts 89. a.
5. Puidukuivati	20,0	märts 89. a.
6. Keskuse pumbamaja	50,0	märts 89. a.
7. Kasvuhoonete abihoone	50,0	sept. 89. a.
8. Inglise mõisahoonete rek.	15,0	dets. 90. a.
9. Inglise töökoja rek. I ja II järk. (välisvõrgud, puhastusseadmed, pesuplats, hoiuplatsid)	60,0	nov. 90. a.
10. Teede ja platside asfalt.	60,0	nov. 90. a.
11. Inglise šahtkuivati	20,0	juuli 90. a.
12. Aiandi katlamaja rek. olmeplokis	40,0	juuli 90. a.
KOKKU: 583,0 tuh. rbl.		

Remondisummadeks on planeeritud 430,0 tuh. rbl. Summad on jaotatud objektide viisi tootmisloikudele, vastavalt ehitaja ja tellija vahelistele lepingutele:

AGRONOOMIA (mürkkemikaalide ladu, seemneviljahoidla, veski, kuivaitite rekonstrueerimine jm.)	60,0 tuh. rbl.
ZOOTEHNIKA (Kumma ja Resti laut, sõnnikuhoidlad, farmide talvekorda viimine, pisiremont)	80,0 tuh. rbl.
AIAND	20,0 tuh. rbl.
MEHHAANISEERIMINE (ehitustööd keskuse ja Inglise masinakeskuses)	45,0 tuh. rbl.
MAJANDUS (elamud, sots. kultuurilised ehitised, kesklaod jms.)	100,0 tuh. rbl.)

6. mail võttis riiklik vastuvõtukomisjon vastu Inglise ühepereelamu „Toomas 5“, madalpinge elektroodkatlamaja ning keskuse tsentraalpumbamaja ja puidukuivati.

- INGLISTE ÜPE „TOOMAS 5“
- INGLISTE ELEKTROODKATLAMAJA
- VALTU PUIDUKUIVATI

VALDUR JÕGI fotod

ENERGEETIKA (tsentraalkatlamaja rekonstrueerimine, ladu, kaalumajanduse korrastamine) 30,0 tuh. rbl.

ABITOOTMINE (remontitööd jookide- ja „Estosteriilitsehhis“) 35,0 tuh. rbl.

EHITUSTÖÖD SAEVESKIS JA PUIDUTÖÖKOJAS 15,0 tuh. rbl.

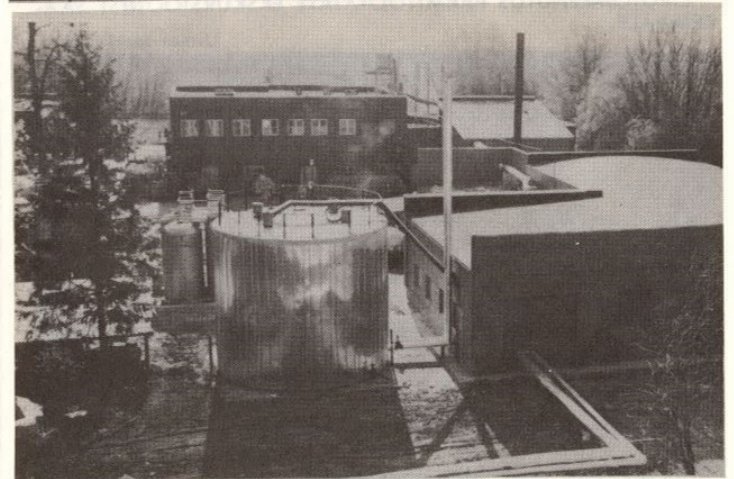
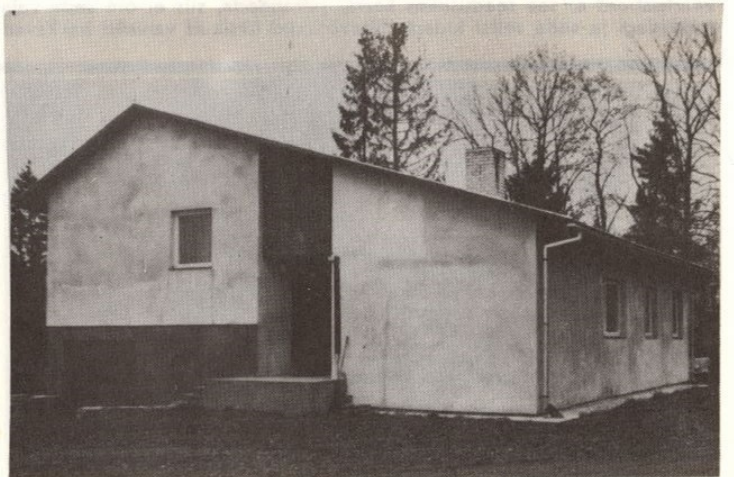
EHITUSOSAKOND (ehitusmaterjalide laod, segusõlmed) 25,0 tuh. rbl.

MUUD EHITISED (kruusapurustaja paigaldamine, kooperatiivgaraaž) 20,0 tuh. rbl.

Nagu näeme, on püütud arvestada kõikide tootmisloikude vajadusi. Muidugi taotlused ja vajadused on tunduvalt suuremad. Tellija ja ehitaja vahel üldiselt läbi arutatud ja koostatud leping peab kindlustama tellijale tööde õigeaegse teostamise, samuti vähendama pooleliolevaid ehitisi. Ühtlasi kaitseb leping ehitajat plaaniväliste nõudmistest. Juhatuse lubab vahendeid ehitusplaanide ületamiseks, kuid see ei tohi mõjutada ühegi tootmisloigu tellimusi. Kui suudame plaane ületada, siis oleme kohustatud teostama ehitustöid keskuse jõusöödahoidlal, Kõlumäe kuivsilohoidlal ning Rapla lillekaupluses. On selleks väljavaateid? Esimene kvartal on möödas, neli objekti on mitmesugustel põhjustel senini käiku andmata. Teeme kõik meist oleneva, et need läheksid esimesel poolaastal eksploatatsiooni. Head meelt tunnen selle üle, et võrreldes esimese kolme kuuga on 40 tuhande rubla eest ehitustöid rohkem tehtud. Täisvõimsusega ehitustegevus algas aprillis. Brigaadid on komplekteeritud, lisaks oma neljakümnele kohalikule ehitajale on sama palju abilisi ka Taga-Karpaatiast. Töötähe ja meeoleolu on meestel olemas. Kui kõik asjaosalised juhatuse poolt võetud abinõudeplaanist kinni peavad, on lootust kordaminekule.

Lühidalt ka Rapla KEK-i ehitustest. Lisaks asfalteerimistöödele teeb KEK meil kapitaalremonti Inglise 18 krt. elamus ca 23 tuhande rubla eest. Mais-juunis lõpetab KEK vaegtööd Inglise 18 krt. elamul ning peaksid jõudma siseujula objekti viia katuse alla. Aasta mahuks on planeeritud 280 tuhat rubla. Eksploatatsiooni peaks ujula minema juunis 1990. a.

AIMUR PAILK,
ehitajaoskonnajuhataja

MÕTTEID ÜHISKONDLIKUST TOITLUSTAMISEST

Kaerepere söökla kuulub OTE-le, aga lõunatamas käib seal enamuses oma majandi rahvas ja kokkadekski on oma küla noorikud. Maainimene on kannatlik ja kui ta sööbki ühel päeval näiteks ülesoolatut suppi, teisel päeval vintsket liha, kolmandal päeval aga lõpeb soovitud roog juba 10 minutit pärast söökla avamist, ei näita ta oma rahulolematust kokkadele, sest... homme on jälle vaja sööma tulla. Aga see, kellel on auto, läheb hoopis Mitšurini sovhoosi sööklasse ja jääb rahule, sest toidud on seal maitsumad.

Murelikuks teeb ka asjaolu, et Valtu koolis leidub juba algklassides õpilasi, kes loobuvad lõunasöögist sööklas, sest sealne toit neile ei maitse. Võib-olla oleme oma lapsi halvasti kasvatanud, aga äkki on põhjus siiski sööklas pakutavas. Kui täiskasvanutel on valikuvõimalus olemas, siis lapsed peavad leppima ühe toiduga mis lauale on pandud ja kui see ei maitse üks kord, teine kord, siis loobubki laps soovast lõunasöögist saia ja limonaadi kasuks.

Pikaajalise õpilaste toitlustamise käigus on kindlasti söökla poolel

silma hakanud, milliseid toite lapsed meelsamini söövad, milliseid mitte. Milleks siis panna lauale toitu, millest juba ette teada, et see solgipange rändab. Või on sööklal toidujäätmete kogumise plaan? Kõige grotesksem toiduvaliku näide õpilastele mõõdnud talvel, oli sült tatrapudruga. Ausõna, ise ka ei sööks, mis siis veel lastest rääkida.

Lastele pakutav toiduportsjon ei pea olema suur, aga selle eest tervislik, millele aitaksid kaasa toorsalatid. Harva on aga näha porgandisalatit, värsket kapsa ja kaalikasalatit pole nagu näinudki. Ikka ja jälle peedisalat. Õnneks ilmus aprilli keskel värskel kurk, mis oma aiandi olemasolu tõttu on täiesti loomulik. Kindlasti on toorsalatite valmistamine töömahukas, aga oma majandi rahva ja laste jaoks võiks ju natuke rohkem pingutada, seda enam, et majandamiseks igakuuliselt söökla töötajatele palgalisa. Imestama paneb, kuidas jätkub aastaringselt toidu kõrvale pakkumiseks salatit, mida rahvasuus „siloks“ nimetatakse ja millest juba raasukes maitmine suu õhetama paneb.

Kurioosne lugu, milles küll kolhoos süüdlaseks jääb, oli talvel, kui pikemat aega puudus sööklas kartul. Olgu kuitahes halb kartuli-aasta, aga oma töötajate toidulaud sellepärast kannatada ei tohi. Hullemat asja olla ei saa, et kolhoosnikud, kes ise on kartulikasvatuses osalenud, peavad sööklas makarone sööma.

Kui harrastusperenaisel võib mõnikord suppi liiga soolane saada, siis väljaõppinud kokk ei tohiks seda endale lubada. On see aga siiski juhtunud, võiks vähemalt inimesi hoiatada, et need, kes ülesoolatud supist lugu ei pea, seda kogemata ei võtaks. Lausa lubamatu on sellist suppi õpilastele anda. Lastele pakutavate suppidena on üldse imelikud lood — kord antakse nädalas neljal päeval järjest suppi, kord on suppi nii vesine, et vägisi poeb pähe inetu mõte, äkki on eelmisel päeval keedetud suppi järgmisel päeval laste jaoks veega lahjendatud.

Pidevalt sööklal külatades tekib küsimusi ka täiskasvanute toitlustamise kohta. **Kuidas on võimalik, et 10 minutit pärast söökla ava-**

mist pakutav toit on täiesti külm (24. aprillil lihavorstikesed)? Kuidas saab juba 12.15 lõppeda supp (6. aprillil piimariisisupp)? Kuidas sai juhtuda, et 24. aprillil anti mehhanisaatoritele halvaks läinud hakkšnitšit? Näiteid võib tuua veel, aga juba eelneva jutu põhjal peaks söökla töötajatel jätkuma mõtlemisainet. Ka õpilaste toitlustamises tekitab kolmekuuline vaheaeg ja sügisiks saab võib-olla midagi muuta, vajadusel ka kooliga nõu pidada. Ehk on võimalik ka praegu võrdlemisi ühekülgsed menüüd mitmekesistada.

Kõike siin kirjapandud võib võtta ainult tühja virisemisena, mis kuhu ei vii ja mulle võidakse öelda, et kui söökla toit ei maitse, ära käi söömas. Kuna ma aga tean, et minu mõtteid jagavad paljud sööklakülastajad, julgen ma arvata, et söökla on ikkagi sõõtjate jaoks, mitte vastupidi ja igal inimesel on õigus maitsumisele toidule.

Kindlasti on ka sööklal probleeme, mida allkirjutanu ei tea, seepärast oleks hea, kui kriitikale ilmuks vastus Valtu lehes.

HELLE TUKK

SÕNUMEID

Meeldiva sõnumi leidsime 18. aprillil „Noorte Häälest“, kus oli ära toodud Eestimaa populaarsemad põllumehed. Teiste seas selgitati ka populaarseim majandijuht, kus teise koha sai Tenno Teets. Olgu mainitud, et teda edestas vaid Baltikum ja N. Liidu vanim majandijuht Heino Marrandi, kellele käesolev aasta on 41. esimehekevadeks.

29. aprillil toimus Inglise klubis „KEVADPEO“ nime all naisteklubi hooaja lõpuõhtu. Õhtu naelaks oli ENN TAMMESSON, kes RAM-i poistekooriga solistina tegi kaasa reisi maailma kuklapoolele — Aust-raaliasse ESTO-päevadele. Külalises oli kaasas hulk slaidid ja fotosid sellest eksootilisest reisist. Huviga loeti ka esineja poolt kaasatoodud väliseestlaste ajalehti. Peale reisi-muljete vahendamist ning kehakin-nitamist sai jalga keerutada kohaliku kapelli mängu saatel. Rahvast oli küll vähe kohale tulnud, kuid arvame, et pidu õnnestus siiski.

19. aprillil olid Valtu ajakirja „Sotsialistlik Põllumajandus“ töötajad Endel Mets, Oie Maiberg, Helju Koger, Kaja Prügi ja Maie Leetoja. Valtu poolt esindasid Tenno Teets, Arvo Laurimaa, Viktor Reino, Viktor Lepik ja Endel Malt-sar. Nõupidamisest võttis osa ka Põlva rajooni Põlva kolhoosi esimees Mati Koosa.

Peeti aru uue ajakirja „Maakodu“ välja andmise võimaluste ja selle temaatika ning sisu üle. Oldi ühisel seisukohal, et „Maakodu“ peab hakkama julgelt propageerima talupidamise arendamist, innustama kõhklejaid ja teadvustama rahvale, et Eesti tulevik otsustatakse suure osas ikka maal. Uus ajakiri peaks andma igakülgset teavet talupidajatele nii agronomias, loomakasvatuse, kõõgiviljakasvatuse, kodusia rajamise, ökonoomika, hindade, ehituse alalt ja ka talupidajaid huvitavas seadusandluses. Peeti vajalikuks edastada Soome talupoja rikkalikke tootmiskogemusi, tutvustada tehnikat ja tootmis-tehnoloogiat. „Maakodu“ peaks püüdma taastada Eesti põlised traditsioonid külas ja aitama luua maakodus turvalisust.

Toimetuse töötajad kuulasid nõupidamisel tehtavaid ettepanekuid tähelepanelikult. Võib arvata, et „Maakodu“ saab olema talupidaja lähimaks abilisiks. „Maakodu“ esimene number ilmub juba k.a. juulis.

Tuletõrjeteemaliste kirjandite võistluses osales edukalt Valtu 9kl. kool, kus esikoha vääriliseks tunnistati Toomas Vaher.

Rajooni ristsõnade lahendamise kuue voores kokkuvõttes saavutas Valtu võistkond 19 võiskonna seas esikoha. Võistkonda kuulusid Silva Ellermaa, Kalju Kalda, Hans Kraisi ja Tõnis Kreuz. Auhinnaks eraldas komsomoli rajoonikomitee kogu võistkonna peale ainult ühe koha turismireisiks Tšehhimaale, millest aga võistkonnaliikmed üksmeelselt loobusid.

11. aprillil toimus Valtu 9-klassilises koolis rajooni õpilaste kodu-uurimiskonverents. Valtu koolist esines ettekandega Priit Kivik, kelle uurimuse teemaks oli „Nii ajaratasi ringi käib“ (juhendaja Taimi Rahu). Uurimus räägib õpetajatest, kes Valtu vaimuvalgust jaganud läbi aastakümnete.

EMAST, ISAST JA ISAMAAST

VALTU KOOLI II B KLASSI ÕPILASTE ÜTLEMISI

Emake on mul kallike, ilus, hea ja armas! Ta on hell ja kaitseb mind alati. Ma ei tea, kuidas ma temaga kokku sain. Ema on mu hea haldjas.

Minu isa on vembumees ja vahel kuri, kui ma olen paha laps. Kui ema pole kodus, siis teeb isa süüa.

Kodumaa on kallid ja eesti keel on tore.

KADRE

Emakene, kaunis Sa!
Sul pärja punun ma
ja kallistades sulle poen.

Minu isa on üks väga tore isa. Kui ma teda kōidistan, siis ta hakkab naerma ega saagi lehte lugeda.

Kallis kaunis Eestimaa. Sul on sinine taevast, must muld ja valge vabadus.

HELEN

Kui ema midagi rāāgib, siis on mul nii huvitav kuulata. Minu isa on vahel hea ja vahel paha ka. Kui isa haigeks jäi, olin nii kurb.

Ma sündisin Eestimaal ja siin ma õppisin eesti keelt. Ka minu õde sündis Eestimaal.

OLJA

Kui ema töölt koju tuleb, olen mina juba kodus. Ema on väsinud ja ütleb mulle, et mine poodi. Mina lähen kohe ja ema kiidab mind.

Minu isa on tore. Vahel ta mängib minuga ja Helenaga ja Ahtiga ja Eeroga.

Eestimaal on nagu viiul või nagu ilus päike. Keel, mida me rāāgime, see on ainult meie keel.

ÖNNELA

Minu ema on nii tore. Temaga saab mūrada ja ta oskab igasuguseid mängida.

Kui me isaga kabet mängime, siis mõnikord võidab isa ja mõnikord mina. Aga kui me mängisime malet, siis võitsin mina.

Eestimaal mina elan ja see maa meeldib mulle.

RAIDO R.

Emaga on mul hea olla, aga vahel ta riidleb minuga. Ta ostis mulle laeva, pärast õppisime koolitükke.

Minu isa on naljamees ja tore. Kui ta kuhugi külla läheb, siis ta teeb nii palju nalja. Ja veel on ta tubli, et ta igal pool võidab.

Ma tean, et Eesti lipp on sini-must-valge.

TANEL

Ema on mulle kõige parem sõber. Kui teised minuga ei mängi, siis tema ikka mängib. Tema aitab mul ka õppida, sest muidu võib valesti või viltu minna. Ema aitab mind igasugusest hädast välja.

Minu isa on väga hea. Ta ostis mulle ratta. Mulle meeldib isaga olla. Sellepärast ma aitan teda, kui ta ära väsis.

Eesti, oled mulle armas! Ära sa kunagi sure, sest siis lõhutakse see lipp. Me peame seda lippu hoidma, kasvõi paneme valvurid üles. Me ei tohi jätta Eestit üksi.

JANNO

„KALEV“-i Rapla rajooni spartakiaadi I grupi võrkpallivõistlustel saavutas Valtu kolhoosi naiskond esikoha Järvakandi Tehaste ja KEKi ees. Valtu meeskond tuli Märjamaa EPT ja Rapla EPT järel kolmandaks võites tasavägisel mängus Rapla KEKi meeskonda.

Laskevõistlustel harjutuses MB-8 toodi ära kolmas koht. Võitis Rapla KEK. Teise tulemuse saavutas

Emaga on tore peitust mängida, sinust paremat ei tea. Minu isa on hea, sest ta hoiab mind. Ta on tugev. Mina aitan tal autot parandada. Minu kodumaa on Eestimaa ja mina elan siin.

RAIDO P.

Ema oli kimpus, sest ta ei jõudnud peete ära koristada. Siis läksin sinna emale appi.

Minu isa on insener. Me mängime kabet. Mina võidan tavaliselt kõik mängud.

Eestimaal on raske. Mina arvan, et Eestimaa saab vabaks.

RAIN U.

Emaga on nii tore kodus olla. Ta peseb mu riided puhtaks, teeb süüa ja koristab. Ta teeb hommikul mu voodi ära ja saadab mind kooli. Aga kui tal selg haige on, siis pesen ja kristan kõik mina.

Isaga on mul alati hea olla. Ta hoiab mind ja võtab autoga sõitma. Aga isa sünnipäeval ma tantsisin temaga ja pärast võttis ta mind kukile.

Ma jään siia eluks ajaks, mu kallid Eestimaal! Ma ei lähe Eestimaalt ära mitte kunagi.

REELIKA

Emaga on nii hea olla, et parem ei saagi olla. Ta aitab mul õppetükke teha.

Minu isa on ilus ja töökas. Ma käin tal suvel külas ja hoian teda väga. Eestimaa, Sa oled vapper. Ma elan su väikesel nukal.

ELVIS

Meie oleme rikkad emade poolest, aga ma kujutan ette, et mõnedel lastel ei ole ema. Neil on paha, sest nad on üksi lastekodus.

Ma ei tea kuidas minu ema ja isa kokku said. Minu isa on väga hea. Ta sõidab bussiga. Vahel, kui ta reisile läheb nurun ma kaasa.

Eestimaal on minu maa, kus sündisin mina ja mu ema ja isa ja vanaema. Minu meelest võiks tulla kasvõi maailma lõpp, aga kalliks jääb ta alati.

KADRI

Minu ema on hell ja hea. Ta toob meile igasuguseid häid asju. Minu isa on suur ja tugev. Ta teab ja oskab igasuguseid asju teha. Me kirjutame Eestimaast, sest me oleme ise ka eestlased.

RAIN H.

Mul on emaga tõesti hea elada. Väga hea on olla kahekesi kodus. Ma olen rikas, sest mul on oma ema.

Mulle meeldib oma isa. Ma õieti ei teagi, kuidas ta just minu isaks sai, aga mul on hea meel, et ta on minu ja mitte kellegi teise isa. Me teeme vahel kahekesi süüa ja raiume puid.

Minu kodu on Eestimaal. Ma vaatasin, kuidas pandi Valtusse sini-must-valge lipp. Mulle meeldis see veel rohkem kui Toompeal, sest mina elan

Kaiu kolhoosi võistkond. Individuaalselt saavutas kõige parema tulemuse Aare Leinberg, kes „Kalevi“ meistrivõistluste arvestuses tuli kolmandale kohale. Võistkonda kuulusid veel Kalju Kalda, Margus Pärt, Tiit Volmsen ja Sirka Lasner.

Rajooni murdmaajooksu meistrivõistlustel Palukülas esinesid hästi

Aivo Smitt, kes meeste 600 m jooksus saavutas teise tulemuse ning Heiki Lasner, kes samal distantsil tuli kolmandaks. Aivo arvati rajooni koondisesse ja ta esindab Rapla rajooni Elvas.

Võrkpallurid võtsid osa Märjamaa EPT korraldatud karikavõistlustest. Naiskond pidi loovutama

VALTU KOOL UMBES 1911. AASTAL.

ikkagi siin, siis meeldib ka siin rohkem.

Väga naljakas on emaga peitust mängida. Aga vahel teen ma tervele perele süüa.

Minu isa nimi on Udo. Tema töötab aiandis, parandab torusid. Mina käin sageli tema juures.

Eestimaale tuli suur vabadus. Aga see vabadus ei tulnud punase lipuga, vaid sini-must-valgega.

KAIRI

Küll Sa oled armas, ema! Ma tahan, et ema minu juurde jääks. Ma ei jäta oma ema iialgi maha.

Minu isa on tugev ja mõnikord toob ta meile jäätist.

Eestimaal on palju lilli. Emale teen nendest pärja, küll ta siis rõõmustab.

MARTIN

Kahekesi on meil palju parem olla kui kogu perega, sest siis ema alati küpsetab midagi magusat, kas pannkooke või väikseid saiu. Koos käime poes.

Kui isa lõunale tuleb, siis on tal esimene asi söömine ja siis läheb ta magama. Alati pean mina isa üles äratama.

Minule meeldib eestlane rohkem olla kui välismaalane, sest kui ma juba eestlane olen, siis eestlaseks jään. Kuidas ma lähen välismaale elama, kui sünnipaik jääb siia?

HELLY**KAUPO**

Ma ei taha, et ema minu juurest ära läheks. Meie klassis oli õhtu koos isadega. Me saime isaga kabes kolmanda koha. Need diplomid olid mul isaga esimesed.

Eestimaal on mu koduke, kus ma elan memmega.

LIIS

eelmisel aastal võidetud karika „Hiu Kaluri“ naiskonnale. Järgnesid Valtu, Märjamaa EPT ja PÖLT-SAMAA EPT naiskonnad. Meeskonnad reastasid järgmiselt: Pöltsamaa EPT, Märjamaa EPT, „Hiu Kalur“, Valtu kolhoos.

* * *

Eesti NSV kolhooside sisespartaiaadi võrkpalli alagrupimängud toimusid 15.—16. aprillil Haapsalus. Mitmeid aastaid finaalis püsinud Valtu naiskond pidi seekord finaalkoha loovutama ja jäi alagrupis koguni neljandaks. Finaali pääsesid Rakvere „Viru“ ja Saaremaa V. Kingissepa nim. Kolhoos. Mees-

kond esines sama tagasihoidlikult.

* * *

23. aprilli õhtul kutsusime jooksma kõiki 5—12-aastaseid poissetüdrukuid. 5—8-a. jooksid ühe staadioniringi, vanemad proovisid jõudu pikemal distantsil. 5—6-a. olid tublimad Margus Tukk ja Meri-

Kuigi ta vahel riidleb minuga, on ta ikkagi hea. Mina tahan alati tema süles olla. Ära jäta mind kunagi üksi!

Mul on isaga tore olla, sest ta on naljamees. Ükskord me hullasime lakas heinte peal ja pörsas rõhkis lauluviisi. Vihmase ilmaga käisime isaga mere ääres.

Need inimesed, kes on praegu kaugel maal ja kes pidid sõja ajal Eestimaalt ära minema, need inimesed tahavad kindlasti Eestisse tagasi tulla.

MONIKA

Ema juures on alati kõige mõnusaam olla ja temaga koos kõndida.

Minu isa on suur ja tugev ja väga naljamees, aga mõnikord on ta kuri.

Kõik Eesti rahvas olgu rõõmus, soovin mina, ja et eestlased jääks eestlasteks.

RAINO

Foto Inglise Muinsuskaitseklubi arhiivist

Kui isa tööle läheb, siis saan ema kaissu pugeda.

Minu isa on hea. Ta teeb alati hommikuks mingit üllatust, mida meie ei tea. Aga sügisel olen temaga seenel käinud.

Eestimaal, sa oled mu sünnimaa ja kodumaa ja isamaa. Minule oled Sa igatahes kõige kallim.

MARIA

Emme, Sa hoiad ja kaitsed nüüd, kui vaja.

Minu isa on töökas ja tore. Eriti meeldib mulle, kui ta minuga iga-suguseid mängu mängib.

Mulle meeldib Eestimaa.

JAANA

Emma teeb süüa ja mina aitan ka. Toort puid, koristan tube, pesen põrandaid.

Minu isa elab Viljandis. Ta oskab hästi joonistada. Ükskord joonistas ilusa hobuse. Ma panin selle pildi seinale.

Oled nii armas mulle ja teistele, Eestimaa.

URVE

Mu ema on mulle kõige kallim vara. Teda ei anna ma ära isegi tuhande kullakasti eest.

Isaga on mul alati hea olla. Ta teeb minuga nalja, aga vahel teeme tööd. Mõnikord läheme koos reisile.

Eestimaa on tore maa. Praegu lehvib Toompeal meie lipp.

TAAYI

lin Piir. 7—8-a. Martin Ellermaa ja Kadri Kruusaaug. 9—10-a. vanuseklassis võitsid Kalvi Kants ja Onnela Sepman. 11—12-aastastest võitsid Ahti Laansoo ja Mari Ellermaa. Hiljem veedeti aega lõkkelule ümber kiigeplatsil ja maiustati.

MAIE ENNI,
spordimetoodik

